WASHINGTON DC

1893 - 1963
70-ий РІК ВИДАННЯ І СЛУЖБИ СВОЄМУ НАРОДОВІ ТА ПРАВДІ

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: "SVOBODA", 81-83 GRAND ST. JERSEY CITY 3, N. J.
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXX. Ч. 33. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 20-го ЛЮТОГО 1963 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, FEBRUARY 20, 1963 No. 33. VOL. LXX.

ПРЕЗИДЕНТ НАРАДЖУВАВСЯ З ПРОВІДНИКАМИ КОНҐРЕСУ В СПРАВІ КУБИ

Вашингтон. — 18-го лютого президент Кеннеді поінформував конгресових провідників обидвох партій про закордонну політику, головним чином про Кубу. Конференція тривала 40 мінут, і 17 конгресових провідників залишили Білий Дім заднім виходом, щоб не зустрічатись з представниками преси. Присутні були віце - президент Линдон Б. Джансон і державний секретар Дін Раск. Не видали повідомлення про те, що було предметом конференції, але всім ясно, що Президент бажав своїм звітом про стан закордонної політики заспокоїти республіканську опозицію, яка гостро критикує уряд за те, що діється на Кубі, а також за напружені відносини між ЗДА і Францією та Канадою. Пресовий секретар Білого Дому П'єр Салінґер заявив після конференції, що Президент предложив звіт провідникам Конгресу про закордонну політику, але слово „звіт" треба розуміти в ширшому значенні. Про зміст конференції Салінґер сказав, що „обговорювали в більшості закордонні проблеми". Деякі члени Конгресу гадають, що Президент турбується тим, що підноситься проти нього скарги в тому, що він замало рішуче веде політику у відношенні до Куби, де ще є досі є совєтські збройні сили. Дехто гадає, що Кеннеді дістав звіт амбасадора ЗДА з Москви Фоя Колєра про становище Хрущова в справі совєтських військ на Кубі. Треба згадати, що заіснувало напруження між Білим Домом і частиною Конгресу. Конгресмен - республіканець з Огайо Кларенс Бравн заявив, що „деякі члени Конгресу є під наглядом федеральних агентів", які хочуть вислідити, звідки вони мають інформації про положення на Кубі. Конгресмен опублікував це оскарження у листі до своїх виборців. Департамент Справедливости негайно заперечив твердження конгресмена Бравна. Сенатор - республіканець з Арізони Беррі Голдвотер закликає уряд перевести загальну бльокаду Куби. Голдвотер відповідав сенаторові - демократові Вілліямові Фулбрайтові, який критикував республіканців за те, що ведуть свою окрему закордонну політику. Голдвотер казав, що демократи хочуть, щоб республіканці мовчали в справі закордонної політики і щоб не критикували уряду, який не нараджується з опозицією перед вирішуванням важливих подій, тільки інформує про те, що вже сталося. Сенатор Голдвотер знає, що більші демократи з Нового Фронту, почувши слова про бльокаду Куби піднесуть руки в гору з криком, що „мовляв" „Голдвотер хоче війни". — Голдвотерові відповів сенатор демократ Майк Менсфілд, який твердив, що уряд очікує від республіканців „конструктивної критики", яка не діліла б нації в справі закордонної політики. Асистент державного секретаря Едвін М. Мартин, зізнаючи в Палатній Комісії в справі підривної комуністичної діяльности, вказав, що на Кубі 1 500 молодих людей із країн Латинської Америки перебули основну... [illegible] акцію проти демократичних урядів, та як захоплювати владу для комуністів при сприятливих обставинах. Гадають, що всі ці проблеми були порушені на конференції Президента із конгресовими представниками обидвох партій.

Комуністи програють змаг із вільним світом, — твердить Джансон

Атлантик Сіти, Н. Дж. — Віце - президент Линдон Б. Джансон, промовляючи на зборах Американського Товариства Шкільних Адміністраторів в неділю 17-го лютого, заявив, що комуністична імперія вже починає розпадатися, і що сила та наполегливість вільного світу спричинять упадок комунізму. Він сказав, що коли встановлено комуністичний режим, то могло здаватися, що він триватиме вічно. Тепер вже видно, що воно не така легка справа. Непорозуміння між комуністичним Китаєм і Москвою, покищо, не дає користи вільним країнам. Але, на думку віце - президента, світові події розвиваються в користь вільного світу, а не Москви. Джансон сказав, що уряд зовсім не думає про те, щоб наші діти і внуки постійно зростали з тією думкою, що їм прийдеться жити під комуністичним режимом. „Наш дотеперішній успіх дає нам основу до надії, що пожертви і жертви нашого народу збережуть волю, хоч комуністичний приплив сильно вдаряє по ній. Нема висоти тих пожертв, які годен скласти вільний світ на те, щоб оборонити волю та зберегти мир і поліпшити умови людського життя. Комуністам не вдалося здобути владу ані в одній із тих 50 нових держав, які недавно виникли і стали членами Об'єднаних Націй".

Передбачають завзяту боротьбу Кеннеді за президентуру в 1964 році

Вашингтон. — Журналіст Ассосіейтед Пресс Даґлес Б. Корнелл гадає, що президент Кеннеді легко буде наймено-ваний на демократичного кандидата в найближчому році, але перед ним є завзята боротьба проти республіканського противника. В останніх 50 роках республіканці були в Білому Домі впродовж 20-ох років, а в останніх 30-ох роках тільки 8 років. Він підкреслює, що також президент Д. Д. Айзенгавера. Кеннеді втішається тепер популярністю; напруження становище в світі помагає тому президентові, що старається про перевибір. Труман в 1948 році переміг Томаса Дюї більшістю 52.3 відс. голосів, а Кеннеді в 1960-му вигра вибори більшістю 50.09 відсотка. Вудро Вілсон був вибраний в 1912-му році меншістю голосів, бо проти нього кандидували два інші аспіранти на президентуру. Не є відомо, хто буде республіканським кандидатом проти Кеннеді. Республіканці можуть тепер рахувати на більші міста, як це виявили вибори в 1962-му році, а також і на південні стейти, де вони здобули також успіхи.

Особисті прибутки в січні збільшилися

Вашингтон. — Департамент Торгівлі повідомляє, що особисті прибутки американців в січні цього року збільшилися до рекордової суми $ 452.4 більйона в річному відношенні... таким способом, що прибутки з одного місяця множимо через 12. Але це збільшення не сталося внаслідок більших заробітків, тільки тому, що в січні виплачено дивіденди, які забезпечені військовиків. Коли б не були виплачені дивіденди, то особисті прибутки мали становити $ 448.8 більйона, — $ 1.6 більйона менше, як в грудні 1962-го року. Прибутки зменшилися в січні, бо збільшилися вклади до соціяльного забезпечення, що різницю на один більйон долярів. В ділянці транспорту зменшилися в січні внаслідок довгого страйку портових вантажників. Прибутки фабричних робітників зменшилися в січні на $ 300 мільйонів, і становили в річному відношенні $ 93.9 більйона.

Крайове Товариство Фабрикантів проєктує зменшити бюджет на $ 8.7 більйона

Вашингтон. — Крайове Товариство Фабрикантів заявило, що можна федеральний бюджет на 8.7 більйонів без шкоди безпеки цієї країни. На думку цього Товариства, зав... заощадити дол. 8... тим способом, що не продовжиться деяких проєктів в мешканевій ділянці, в ділянці оборони і в обороні закордонні. Дол. 2.8 більйона можна заощадити, коли на таку суму зменшиться витрати на неоснівні речі. За основні речі вважаються ті, що мало б скріпити, економіку та створити нові варстати праці. Як в практиці переводити цю подадність, видно з таких проєктів: 1. Зредукувати видатки дол. 434 мільйони на ... 600 ... 2. зредукувати суму дол. 218 мільйонів на будову протирадіяційних ... 3. зменшити на дол. 2... 345 мільйонів видатки на допомогу закордонним країнам і дол. 1.215 мільйонів ... шкільництво і т. п. Уряд твердить, що з запропонованого бюджету не можна зменшувати нічого, бо інакше шкодиться безпеці ЗДА.

Вже друкується і в найближчих днях почнеться висилка календаря „Свободи"

В середу, 20-го лютого, закінчено друк великого календаря „Альманаху" „Свободи" в 70-річчя. Альманах має 192 сторінки друку на добрякісному папері і в ньому, крім календаря та календарних матеріялів, вірші і т. п., надруковані статті: А. Драгана: У 70-річчя „Свободи"; І. Ке...: „Свобода" ... „Рала" — „Свобода"; ... Кернницький: „Про те, що „Свобода" з жахом споглядає..."; Василь Мудрий: Ровесники; Ю. Федінський: 10-ліття В. Мудрого; Я. Падох: Чудо з паперу і чорнила; А. Д.: Мандрівка по „Свободі" (ілюстрований репортаж); Вол. Дорошенко: Українська преса у вільному світі (повний бібліографічний показник за роки 1961 -62); Б. Кравців: Журнали і газети в Українській ССР; Р. С. Голіят: У. В. Університет; Є. Онацький: „Рута — волі наші отруті"; Ст. Риндик: Ходім на вершини (фейлетон); Ф. Луців; Могила Агапія Гончаренка; Ганна Черінь: Чорноземний край (ілюстрований репортаж з Зах. Канади); С. Старко: Із спогадів про Т. Осьмачку; Т. Осьмачка: Думки; М. Ліпецька; Вінниченкова шинеля (спогад); М. Заклинський: З життя і діяльности гетьманаемігранта Пилипа Орлика; О. Берест: Слідами первісної людини; о. К. Тимочко: Людина в космосі. Надруковано ряд цікавих новин і інформацій „Свободи" за 1962 рік. В календарній частині подано також виказ слов'янських святих та урядових свят в ЗДА, Канаді та інших країнах. Альманах багато ілюстрований. Висилка книжки почнеться з початком наступного тижня насамперед на адреси тих, що її наперед замовили, або що замовлять. Ціна цієї книжки, не зважаючи на збільшені кошти видання, залишається така сама, як і в минулих роках: $1 за примірник. Замовляти можна в адміністрації „Свободи".

Доллес проти обмежування Конгресом Центральної Розвідчої Агенції

Вашингтон. — Колишній довголітній директор Центральної Розвідчої Агенції — Аллен Доллес, писав останньо розвідку для „Енциклопедії Британніка", в якій виступає проти того, щоб Конгрес окремим законом обмежував Центральну Розвідчу Агенцію. Доллес заявив, що розвідка ЗДА мусить мати повну свободу рухів, бо вона мусить побороювати совєтську розвідку, яка „піднесла мистецтво розвідки до небувалої висоти". Доллес оголював розвідку під час кубинської висадки в дні 17-го квітня 1961-го року і заявляє це раз, що розвідка нікого не запевняла в тому, що легко вдасться повстанцям перемогти збройні відділи Кастра. — Доллес критикує американців за те, що люблять забагато говорити про такі речі, які є предметом розвідки. Після проби висадки на Кубу дехто висловив був думку, щоб Конгрес виконував гострішу контролю над Розвідчою Агенцією, головно над її бюджетом. Доллес є проти того проєкту, заявлюючи, що Конгрес і тепер признає рік-річно загальну суму на видатки цієї Агенції. Доллес твердить, що друга світова війна та повстання в Угорщині в 1956-му році виявили, що „спонтанні революційні рухи мають в теперішньому модерному світі мало успіху та часто спричиняють катастрофу". Ніхто не обіцяв, що на Кубі може вибухнути повстання проти Кастра — казав Доллес. Тепер розвідка мусить діяти швидко, бо атомова зброя не дозволяє на довгі міркування. Немає тепер часу на те, щоб Конгрес яким будь-способом обмежував діяльність Центральної Розвідчої Агенції.

В АМЕРИЦІ

● **Томас Адамс** в 1888-му році вперше впав на думку продавати в автоматах машинах гуму до жування на стаціях нюйоркських підземок. Тоді люди сміялися з того плану, але тепер оті „мовчазні продавці" виконують велику працю. і кожна більша фабрика ними користується. „Мовчазні продавці" можуть продавати 24 години кожного дня, дуже рідко помиляються, вони ніколи не страйкують, і не вимагають перерви на те, щоб напитися кави. Але деколи їх пограбовують злочинці.

● **В Маямі Біч**, Флорида, почалися наради Виконної Ради Американської Федерації Праці і Конгресу Індустріяльних Організацій, які триватимуть 10 днів. Головною темою нарад буде справа безробіття та вибір нової Виконної Ради.

● **ЗДА вислали** на початок одну сотню вояків (коло 200) до Зони Панамського Каналу, щоб там започаткувати організацію одного військового з'єднання, яке могло б поборювати підривну й партизанську діяльність комуністів, в різних країнах Латинської Америки. Це з'єднання мало б становити 1.262 вояків, що мають вишкіл у веденні бою проти партизанки поза лінією ворога. Армія одночасно повідомляє, що вояки всіх латинських американських держав, крім Куби, вишколюються в Зоні Панамського Каналу в ділянці поборювання партизанської акції та підривної акції.

● **Колишній президент Д. Д. Айзенгавер** виїхав із Палм Дезерту в Каліфорнії, де він перебував на зимовому відпочинку, до Ляс Крусес в Мексико, де він із приятелями буде половити б ловити рибу. З ним є Чарлз Джовс, відомий нафтяр і радіовий артист Фрімен Ґосден.

Митрополит Сліпий відправив прилюдно перше після звільнення Богослуження

Митрополит Йосиф Сліпий

Рим. — Минулої неділі, 17-го лютого, митрополит - ісповідник Йосиф Сліпий відправив перше після свого звільнення публічне Богослуження в манастирі св. Ніля біля Риму, — повідомляє агенція „Юнайтед Пресс Інтернешенел". Митрополит Йосиф Сліпий, первоієрарх Української Католицької Церкви, перебув повних 18 років у совєтській каторзі на Сибірі та був ненадійно звільнений і перевезений до Риму 9-го лютого ц. р. В неділю 17-го лютого йому сповнилось 71 рік життя. Під час Літургії церква в манастирі св. Ніля була вщерть виповнена народом, між яким було багато священиків. Після Богослуження всі, священики і селяни, поспішили до Владики-мученика, щоб поцілувати йому руку, що до сліз зворушило Митрополита.

В Італії почалась передвиборча кампанія

Рим. — Італійський президент Антоніо Сені формально розв'язав парлямент і розписав нові вибори до парляменту на 28 квітня ц. р. Обидві палати парляменту, знаючи про кінець своєї каденції, перевели в минулу суботу останні засідання і їх члени негайно після того (не чекаючи на формальний декрет про розв'язання парляменту.) — потягами, літаками й автами роз'їхались до своїх виборчих округ, щоб розпочати передвиборчу кампанію. Загально вважають, що вона буде найгарячішою за останніх 15 років. Прем'єр Амінторе Фанфані негайно, в мин. неділю, перевів віче Християнсько - демократичної партії в місті Ареццо. За італійською конституцією — парляментарні вибори мусять відбутись впродовж 70 днів від хвилини розв'язання парляменту. У теперішніх виборах будуть заторкнені такі справи, як американські морські й ракетні бази, участь Італії в союзі НАТО, справа власної атомової зброї, відношення до сусідніх Франції й Німеччини, підтримання уряду Амінторе Фанфані голосами лівих соціялістів і т. д. Для обох соціялістичних та комуністичних партій поважну ролю гратиме актуальний спір між Москвою і Пейпінгом.

Совєтська вчителька у Гвінеї вибрала волю і не хоче вертатися до СССР

Конакрі, Гвінея. — Широким відгомін у Гвінеї і також у світовій пресі викликала справа совєтської вчительки Свєтлани Ушакової, яка відмовилася вертатися до Совєтського Союзу і звернулася до гвінейського уряду з проханням дати їй право азилю у Гвінеї. Прибула Ушакова до Гвінеї рік тому в рямцях договору про культурну виміну і працювала як вчителька російської мови в одній із шкіл у Конакрі. Представники совєтського посольства, дізнавшися про намір Свєтлани Ушакової залишитися у Гвінеї, намагалися всадити її насильно на літак, що відлітав до Москви, але ж на інтервенцію коменданта летовища у Конакрі, мусіли її звільнити. Спроби ... насильно Ушакову повторилися, ще два рази. У зв'язку із насильним намаганням відтранспортувати Ушакову до СССР гвінейська поліція затримала для переслухання двох службовців совєтського посольства. Згідно з дотеперішніми повідомленнями, Свєтлана Ушакова перебуває під охороною поліції, і, мабуть, залишиться вже на Заході. Чимало неговолення у Гвінеї викликала інтервенція совєтського посла Деґтяра, який звернувся до гвінейського уряду з вимогою доповнити посольству у відтранспортовані Ушакової до Совєтського Союзу, бо вона „психічно ненормальна", доказом чого може бути те, що вона утримує надто дружні взаємини з місцевим населенням. Справа Ушакової причинилася до дальшого напруження між Совєтами і Гвінеєю і деякі члени гвінейського уряду вимагають, щоб Москва відкликала Деґтяра.

Кінець карнавалу відбулись в Ню Йорку великі товариські імпрези

Ню Йорк. — Минулої суботи 16 лютого ц. р. відбулись у великій залі Мангеттен Сентру при 34 вул. і 8 Еве. традиційні Вечерниці „Червоної Калини", які зібрали рекордове число учасників, коло 1.100 осіб. Центральною атракцією Вечерниць була, як шорoку, „презентація дебютанток, себто молодих панночок, які вперше беруть участь у великих публічних товариських забавах. Цим разом було 31 дівчина — всі вони членки „Пласту" або „СУМА" — разом із своїми партнерами, теж здебільша членами названих молодечих організацій. Презентацію переводили пані Христина Навроцька і інж. Іван Вінтоняк. Коротку промову до дебютанток виголосив президент Об'єднання б. вояків - українців в ЗДА, д-р Володимир Галан. Хорові вивели Юрій Лопатинський і Вол. Гриньох, аранжери вечерниць. У почесній льожі засіли през. УНР в екзилі д-р Степан Витвицький, генерали О. Загродський і А. Валійський, президент УНСоюзу Йосип Лисогір з дружиною, д-р В. Галан з дружиною, голова Головної Ради Б-та УСС Іван Поритко з дружиною і ін. Естрада була удекорована великим, спеціяльно для цієї цілі намальованим образом арт.-мал. Ол. ...имка „Іхав стрілець на війноньку" — Водночас в обох залях Українського Народного Дому відбулись „Вишивані Вечерниці" влаштовані Окружною Радою Союзу Українок Америки, і головною атракцією — вибір королеви балю, якою стала панна Ярослава Сливка, яка часто репрезентує українське жіноцтво на різних міжнародніх імпрезах в ЗДА. „Принцесами" обрано панни Де Люка і Максимчук. Нагороди за найкращі вишивки дістали Татяна Зимна, ... Гриська і Мирослава Осідач. Окремі відзначення за вишивки дістали Оленка Ґердан - Заклинська і Леся Гой. Під час вечерниць виступала група танцюристів з українськими танцями. Частина прибраних пань була у вишитих сукнях чи тільки блюзках. Прибраних було понад 300 осіб. — За тиждень раніше, 9 лютого ц. р., у балевій залі готелю Вандорф - Асторія відбувся бенкет і баль, уладжені Українським Лікарським Товариством і Товариством Українських Інженерів. На королеву балю вибрано панну Оксану Макаревич, а на її „дами двору" панни Христю Баранську й Оленку Богачевську. Прибраних було приблизно 900 осіб.

БРИТАНІЯ БАЧИТЬ В ЗДА ЄДИНУ ҐАРАНТІЮ БЕЗПЕКИ ЕВРОПИ

Лондон. — Британський міністер закордонних справ лорд Гюм заявив в минулий понеділок 18 ц. м. в палаті лордів, що єдиним способом, щоб відстрашити Москву від агресії проти Европи, є „відстрашувальна" ядрова зброя; ЗДА — казав він — мають таку зброю і сам той факт зберіг до цього часу Европу безпечною. Лорд Гюм заявився за дальшою „приявністю Америки в Европі" як найбільшою ґарантією европейської забезпеки. „Не знаходжу ніякої забезпеки в ідеї третьої сили" — заявив британський міністер, зробивши цим виразний натяк на концепцію французького президента де Голя, щоб створити з континентальної Европи „третю силу" поміж ЗДА і СССР. Водночас лорд Гюм признав, що Америка несла до цього часу і покищо все ще далі несе завеликий грошовий тягар. Видатки на оборону країн НАТО в 1962 році становили 73 більйони долярів, з чого одні тільки З'єднені Держави видатковували 54 більйони. Лорд Гюм признав, що такий фактичний стан сам слушну підставу Америці да нарікань, тим паче, що західньо - европейські країни дійсно виявляють тепер великий добробут. Лорд Гюм підтримав теж рішуче домовлення президента Кеннеді і британського прем'єра Гарольда Мекмілена в Нессо на Багамських островах щодо створення багаточленної ядрової потуги. Він признав, що це складна справа, бо пов'язана з конечністю виготовити систему поділеної колективної контролі та відповідальности за практичне використання атомової зброї, але — мовляв — факт, що до такого багаточленного атомового клюбу далі належатиме Америка, облегшує практичне вирішення цієї проблеми. У цілій промові британського міністра закордонних справ — стверджують найперші коментарі — тягласъ червоною ниткою думка, що Совєтський Союз є нині найбільшим ворогом Британії і всього вільного світу, а найбільшим його союзником і обороноцем є Америка. Вся ця промова мала те актуальне політичне значення, що виразно протиставилась останнім виступам президента де Голя з неприхованим вістрям проти Британії і ЗДА.

Західній Европі грозить поділ на два господарські бльоки

Франкфурт. — Західньо-німецький міністер народного господарства, проф. Людвіґ Ергард, що його загально вважають за наступника на становищі канцлера, коли відійде старий Аденауер, заявив на відкритті міжнародного весняного ярмарку у Франкфурті, що нічого сподіватися в швидкому вирівнянні розбіжностей між двома західньо - европейськими бльоками. Один з цих бльоків — це Европейська Економічна Спільнота, чи так Спільний господарський ринок, куди належать Франція, Західня Німеччина, Італія, Бельгія, Голляндія і Люксембург, і другий бльок так званих „зовнішніх сімох". Асоціяція европейських країн вільної торгівлі. Ергард перестерігав, щоб не драматизувати недопущення Британії до Европейської Економічної Спільноти, проте водночас додав, що не легковажити „зовнішніх сімох", до яких належать Британія, Норвеґія, Швеція, Данія, Австрія, Портуґалія і Швайцарія. Ергард звернув увагу, що — наприклад — щодо Німеччини, то її торги з „сімома зовнішніми" впали, і тому треба покращати з ними торговельні взаємини, коли водночас, внаслідку зірвання переговорів з Британією, погіршились політичні відносини між західньо-европейськими державами. На Франкфуртському ярмарку заступлені 28 країн, продуцентів і відборців. Ярмарок триватиме один тиждень. Від часу його існування — Ергард є щорічним традиційним головним промовцем.

Совєти запроторюють письменників до домів божевільних

Лондон. — Згідно з одержаними тут відомостями, у Москві затримано і відставлено до дому лунатиків совєтського письменника Валерія Тарсіса, який признався, до того, що він є автором опублікованих під псевдонімом Іван Валерій в Англії книжок „Волошка" і „Червоне та чорне". Заарештовано Тарсіса 23 серпня мин. року і він перебуває ще й досі в московській психоневрологічній клініці ім. П. Кащенка. У своєй повісті „Синя пляшка", що в її героїв як дошукується дехто реальних осіб — Хрущова, Шелепіна та ін., Тарсіс дає понурий образ совєтської дійсности і висловлює своє негативне ставлення до большевизму. Крім Тарсіса в Совєтському Союзі запроторено до дому божевільних ще двох інших літераторів, ленінградського скульптора і письменника Михайла Наріцу-Наримова та московського поета і науковця Александра Єссеніна-Вольпіна, сина відомого російського поета Сергія Єссеніна — обох також за те, що переслали свої твори для друкування за кордоном. Згідно з неофіційною інформацією про- голошено божевільним і відставлено до психіятричної лікарні також Валентина Овечкіна, донедавнього співредактора журналу „Новий мір" й автора прозових творів, у яких він гостро критикував колхозну систему.

У СВІТІ

● **Проф. Людвіґ Ергард**, міністер західньо - німецького господарства, званий „батьком німецького господарського чуда", який віддавна не долюблюється — один з одним — з канцлером Конрадом Аденауером, заявив, що він не бачить реальних підстав для оптимізму Аденауера, що можна буде внедовзі включити Британію в Спільний Господарський Ринок, організацію 6-х континентальних европейських країн.

● **Гарольд Вілсон**, можливий майбутній прем'єр Британії, обраний в минулому тижні на лідера британської соціялістичної Партії праці, заповів свій виїзд до Вашингтону, щоб виявити керівним американським колам свій погляд на найважливіші міжнародні справи. Вілсон є за збереження союзу з Америкою та за дальше перебування Британії в Атлантійському союзі бльоку західніх держав (НАТО), але є проти багаточленного „атомового клюбу" членських держав НАТО, як про це договорились Кеннеді і британський прем'єр Мекмілен. З Вашингтону Вілсон планує подорож до Москви, щоб підкреслити бажання британських соціялістів здергати добрі взаємини з СССР.

● **На югославській автостраді** між Загребом і Беоґрадом зударилися вантажне авто й автобус, внаслідок чого було вісім убитих і 25 осіб поранених.

● **До Катманду в Непалі** прибули американський альпініст Норман Дайренфурт, голова американської альпіністичної дружини, яка хоче „перемогти" найвищий шпиль у світі Монт Еверест, на 29.028 високий. Ця експедиція охоплює 20 альпіністів - пластунів, 35 провідників з племени Шерпа, що найкраще орієнтуються у всіх подробицях тамошньої туристики.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Вибори в Берліні

Недільні вибори в Західньому Берліні були новою великою морально - політичною перемогою вільного світу і прогрою комуністів. Назверх вони ні в чому не змінили існуючого стану речей, вони ні знівечили берлінського „муру ганьби" і не повалили комуністичного режиму в Східній Німеччині та Східньому Берліні. Але водночас вони дали західнім державам новий могутній політичний атут в сучасній холодній війні, як найкращий вияв дійсної і нефальшованої волі понад двомільйонового населення Берліну, який від кінця останньої світової війни є предметом совєтського натиску, шантажу, очорнювання і погроз. Із близько 1 800 000 відданих голосів припало на комуністів лише 1.4%, і таким чином комуністи знову не матимуть ні одного свого репрезентанта в 140-членному західньоберлінському парляменті.

Комуністична система, як відомо, не допускає вільних виборів і зводить всякі вибори на терені комуністичних країн до фарсу, при якому люди мусять „голосувати" за єдиний список кандидатів, призначених партійною верхівкою. Зате комуністи вимагають в інших державах якнайбільш конституційних свобід, щоб можна було використати їх для підрізування, для підмулювання демократичної системи. Тому большевики вимагають права самовизначення для всіх азійсько - африканських народів в країнах, що стали колоніями в минулому сторіччі, але відмовляють цього права всім народам, що їх вони, большевики, уярмили у збройних виправах, і відмовляють цього права німцям, у центрі Европи. Найлегша, найпростіша, найсправедливіша й найлогічніша розв'язка німецької проблеми: сформулювати кілька її спірних точок і віддати їх під плебісцит німецького народу! А на базі висліду плебісциту створити новий уряд об'єднаної Німеччини і вступити з ним у негайні переговори для підписання мирового договору. Це зліквідувало б одним махом центр холодної війни, зліквідувало б усю берлінську проблему. Однак, такий плебісцит безсумнівно зліквідував би також комуністичний режим у Східній Німеччині й Східньому Берліні, і тоді відпав би Москві один сателіт, той, існування якого послаблює Німеччину, значно звужує її державні кордони і наче гарантує Москві, що нічого їй лякатися відродження німецького мілітаризму й реваншизму.

Все одно совєтська політика у відношенні до Німеччини пройнята патологічним страхом перед німцями. Політика натиску, застрашування, політика „вічного" поділу Німеччини й „вічного" поділу Берліну породжує якраз ті почування ненависти й те бажання помсти, що саме й виявилося у недільних виборах. Не допомогли ані запрошування західньоберлінського посадника Брандта на „розмову" до Хрущова, ані залицяння Вальтера Ульбріхта, щоб західні й східні німці „у дружніх безпосередніх розмовах" вирішили спірні справи. Західні берлінці висловились минулої неділі за збереження в тому місті військової залоги трьох західніх великодержав, за свій конституційний і фактичний зв'язок із Західньою Німеччиною за вільний доступ до Західнього Берліну, відрізаного від Заходу комуністичною смугою на 120 миль шириною. Недільні берлінські вибори це був насправді плебісцит, який висловився ясно перед цілим світом проти комунізму, проти політики Хрущова, висловився за Заходом.

У Москві напевно злегковажать цю подію і продовжуватимуть змагання до перетворення Західнього Берліну на „вільне місто", зневтралізоване і здемобілізоване, як посередня стадія до повного захоплення його комуністами. Західні берлінці виявили великий гарт духа й відповіли Хрущову, що тільки новим насильством, новою війною і підбоєм можна позбавити їх волі.

Як не кацети, то божевільні

Останніми роками совєтська пропаганда докладає чимало зусиль, щоб поширити у світі твердження про повну свободу літературної й мистецької творчости в СССР, зокрема про те, що нині супроти непокірних чи „неправильних у своїх поглядах" письменників і мистців не застосовується вже відомих за періоду „культу особи" адміністративних заходів, їх уже не ув'язнюють, не засилають, не репресують.

Не зважаючи на ввесь цей пропагандивний рейвах і на наявність деяких споводних змін у Совєтському Союзі, безперечним фактом залишається одне, а саме, що ні про яку свободу творчости в СССР не було і немає мови. Хрущовський режим змінив тільки тверді адміністративні методи на трохи делікатніші — „партійного напучування", „дружнього тиску". Найчастіше стосованим тепер заходом супроти людей, „незадоволених щасливою радянською дійсністю", є проголошування їх . . . божевільними і запроторювання їх у психіятричні лікарні, чи, коротко кажучи, божевільні.

Про факт такої розправи з одним із збунтованих проти режиму совєтських письменників сповістили недавно лондонські газети. Згідно з одержаними в Лондоні вірогідними інформаціями, в СССР після лікарського огляду відставлено до психіятричної лікарні 60-літнього совєтського письменника — Валерія Тарсіса. Заслужив на проголошення божевільним Тарсіс тим, що відважився вислати для опублікування за кордон два свої твори „Волошки" та „Червоне і чорне". Обидва ці твори й надруковано під псевдонімом Іван Валерій у Великій Британії. На цьому справа може була б закінчилася, якби не те, що Тарсіс, повіривши в щирість режиму, звернувся з листом до Хрущова, в якому признався, що це він є автором опублікованих у Британії творів з не надто підхлібним для радянської дійсности насвітленням, і просив дозволу опублікувати їх російською мовою в Совєтському Союзі, а якщо ні, то дозволити йому виїхати разом з дружиною і донькою закордон. У висліді цих заходів Тарсіс опинився в домі божевільних, де йому в дорозі ласки — мабуть за вставленням Хрущова — дозволено відмовитися від приписаного божевільним лікування і навіть допущено до нього дружину і доньку.

Випадок з Тарсісом не відокремлений. Кілька місяців тому проголошено в СССР божевільним відомого ленінградського письменника і скульптора Михайла Наріцу-Наримова також за те, що передав для надрукування за кордоном один із своїх недозволених в СССР творів. В грудні минулого року голосною стала в Совєтському Союзі й на Заході справа з Александром Єсеніним - Вольпіним, сином відомого російського поета Сергія Єсеніна, поетом і кандидатом технічних наук в ділянці кібернетики. Єсенін-Вольпін, так само, як і названі вище письменники, передав до ЗДА рукопис свого філософічного трактату та збірку віршів, з просьбою надрукувати їх — не зважаючи на всі наслідки — під його справжнім прізвищем. Заатакував Єсеніна-Вольпіна за цю сміливість, зокрема за вірш про „звірів, що мешкають в злій Москві", сам Ільїчов у своїй промові з 17-го грудня 1962-го року, і рівночасно з цим у московській „Правді" появився — продиктований, без сумніву, органами совєтської безпеки — публічний лист сестер Сергія Єсеніна і тіток Александра Єсеніна - Вольпіна — Е. А. і А. А. Єсеніних із засудженням творчости їхнього небожа і з проголошенням його умово хворою людиною, яка, мовляв, вже не один раз побувала в психіятричній лікарні.

Так виглядає тепер свобода творчости під хрущовським ліберальним режимом. Усім противникам режиму гарантоване як не перебування в „поправно - виховних закладах", то свобідне лікування в домах — божевільних.

М. Прокоп

КОНФЛІКТ В КОМУНІСТИЧНОМУ БЛЬОЦІ І УКРАЇНСЬКІ ВИСНОВКИ

У міжнародній, зокрема в американській пресі щораз більше поширюється погляд, що сучасний конфлікт в комуністичному бльоці, точніше конфлікт між Росією і Китаєм, може кінець-кінцем привести до ревізії теперішніх взаємин між Америкою і СССР і навіть зробити їх союзниками в спільній обороні проти китайської експансії. Хоч такі сподівання деяких американських кіл є часто виявом їхніх задушевних прагнень, не можна заперечити, що такий, як тепер, розвиток російсько - китайських взаємин може справді мати далекойдучі наслідки для укладу міжнародних сил.

У зв'язку з цим постає питання: якщо внутрішній конфлікт в комуністичному таборі може привести до великих змін в не-комуністичному світі, то який може бути його вплив на долю України, яка, по-неволі, є складовою частиною того ж комуністичного табору?

Поки відповісти на це питання, треба пригадати деякі факти, що визначають суть непорозумінь в комуністичному таборі.

Коли зударяються інтереси двох великодержав

Хоч найбільше пристрастей, полеміки чи просто лайки у зв'язку з існуючим спором у комуністичному світі нагромадилося в першу чергу довкола Альбанії, кожному ясно, що йде тут не так про цю малесеньку країну, як про того, хто стоїть за нею. Значить, справа йде про Китай і про його, насамперед, національно - державні інтереси, політичні концепції та аспірації як великої держави, що їх не можна погодити із державними і політичними інтересами російської імперії, що віддзеркалюються, зокрема, в сучасному курсі закордонної політики СССР.

Справа, звичайно, не в тому, що китайці плянують загарбати порівняльно слабо заселені азійські території Совєтського Союзу, на радість деяких пляновиків політики західніх держав. Навіть якби китайці такі пляни мали, вони були б їм зовсім не під силу.

Справа в тому, що китайці це велика і горда нація, з старою культурою, нація, яка пройшла крізь довгі періоди приниження, а то й прямого поневолення західніми й російськими імперіялістами, і що вона нині, хоч і під комуністичним проводом, хоче в певному відношенні наздогнати історію, відвоювати утрачене, привернути собі місце в світі, що їй з різних причин мало б належатися. І далі справа в тому, що Росія, яка у великій мірі причинилась до перемоги китайських комуністів і частинно допомогла їм втриматися при владі в останньому десятиріччі, зовсім не поспішає допомогти Китаєві вирости до рівня модерної індустріяльної потуги, уважаючи, зрештою слушно, що це аж ніяк не є в її інтересі.

Отже, це є розбіжності національно - державних інтересів цих двох великих країн. Назовні ці розбіжності виявляються в різних формах. Найголоснішою з них сьогодні є відмінні погляди Москви і Пейпінгу на справу атомової війни, мирної коекзистенції, взаємин з Америкою, відношення до Індії і інших звільнених від західнього колоніялізму держав, китайська концепція так званого великого скоку, завдяки якому Китай мав би прийти до „комунізму" скоріше, як це передбачають і хочуть „марксистські" теоретики в Москві, і ін. На ділі ж за цими відмінними концепціями і поглядами стоять такі буденні справи, як те, що Совєтський Союз, як велика індустріяльна держава, в протиставленні до вбогого Китаю, обережніше ставиться до справи війни з Америкою, в якій він міг би дуже багато втратити; що Москва вірить, що мирна коекзистенція їй на руку; що вона економічно доволі сильна, щоб проводити наступ на теренах Латинської Америки чи Африки; що впарі з цим Совєтський Союз зовсім незаінтересований у тому, щоб китайці надто скоро зробили великий скок уперед, і цього скоку не думає оплачувати; що Москва зовсім не хоче озброювати китайців атомовою зброєю, і ін.

Бунт проти московського центру і боротьба за керівництво в комуністичному таборі

Але було б спрощено говорити тільки про розбіжності національно - державних інтересів Росії і Китаю. Справа також в тому, що китайці, а з ними й інші комуністичні партії світу, виявили в останніх роках порівняно мало бажання коритися Москві як єдиному найвищому центрові комуністичного руху, а самі китайці вважають, крім того, що провід у цьому русі належиться в не меншій мірі їм, що їхня концепція перемоги комунізму в світі успішніша.

Щоб ясніше бачити це питання, треба пригадати дещо з минулого, тобто з часів перших спроб творити центральне керівництво комуністичного руху у формі Комінтерну, в березні 1919-го року. Хоч організатори Комінтерну намагалися надати йому характеру міжнаціонального центру, він уже в початках свого існування був нічим іншим, як інструментом в руках керівництва комуністичної партії Росії. Пізніші слабі спроби деяких західніх комуністів надати йому хоч частинно міжнародного характеру провалились в результаті закріплювання персональної диктатури Сталіна і щораз виразнішого підпорядковування інтересів міжнародного комуністичного руху актуальним інтересам СССР, точніше, відродженої російської імперії. Самих же закордонних комуністів Москва ступнево перетворила в своїх слухняних агентів. Не випадково невдачею кінчалися завжди тодішні спроби українських комуністів шукати в Комінтерні охорони проти наступу російських шовіністів з РКП(б).

Свого завершення досягла „русифікація" Комінтерну після підписання німецько - совєтського пакту неагресії восени 1939-го року, коли німецькі й інші західні комуністи мусили публічно обороняти політику вождя тодішнього европейського фашизму. А своїх німецьких комуністів, що не хотіли слухатись, Сталін віддавав в руки Гестапо. Коли ж в результаті атаки Гітлера на Совєтський Союз становище змінилося, Сталін побачив, що карта Комінтерну вже зіграна і, щоб задовольнити своїх нових західніх союзників, доручив Комінтерн формально розв'язати в травні 1943-го року.

Нова стадія в організації централі міжнародного комуністичного руху почалась у вересні 1947-го року, коли утворено Комінформ з осідком в Югославії. Він проіснував до 1955 року і мав служити інструментом в руках Москви для переведення комуністичних револьт у Чехо - Словаччині, Греції, Франції, Італії і ін. Але тут Кремлеві не повелося. Тільки в Чехо - Словаччині комуністичний переворот був успішний, бо там в сусідстві стояла червона армія. Що більше, в 1948-му році збунтувалася Югославія, а в 1949-му році, з перемогою китайських комуністів, стало ясно, що ця велика партія не схоче підпорядкуватись „міжнародному центрові", члени якого є звичайні аґенти Москви. Водночас китайська комуністична партія почала організувати довкола себе своїх власних сателітів з-поміж азійських комуністів.

На додаток, із смертю Сталіна та його розвінчанням на 20-му з'їзді КПСС, почалися відомі бунти в сателітних партіях проти керівництва з Москви. Не мовчали також західні комуністи. Голова італійської партії, Толіятті, висунув у 1956-му році концепцію так званого поліцентризму, тобто пропозицію утворити кілька окремих центрів світового комуністичного руху. Тоді ж в обороні поляків проти втручання Кремлю виступили китайці, вимагаючи від Москви визнання рівности всіх комуністичних держав і невтручання в їхні внутрішні справи. В таких умовах в Москві рішились опублікувати відому декларацію з 30-го жовтня 1956-го року про „нові взаємини" між СССР і сателітами. Принцип нових взаємин, точніше „рівности" не тільки держав, але й партій Москва підтвердила в московській декларації 81 партії в листопаді 1960-го року і на 22-му з'їзді КПСС рік пізніше. Ясно, що на ділі Москва ніколи не зрезигнувала з бажання втручатися у внутрішні справи держав і партій, де тільки це можливе. Все ж таки таку повну, як донедавна, контролю над ними вона таки втратила.

Крім того, у зв'язку з дальшим загостренням конфлікту між Москвою і Пейпінгом, обидві компартії почали поспішно перехоплювати для себе союзників в комуністичних партіях, а зокрема державах світу. Тут прямо йде вже про те, хто, Москва чи Пейпінґ, має стати найвищим центром світового комуністичного руху, чиї концепції боротьби за владу в світі має цей рух реалізувати. Ця боротьба за геґемонію є, побіч розбіжностей національно-державних інтересів Росії та Китаю, другою важливою причиною конфлікту.

Українські висновки

Тепер питання: який вплив може мати конфлікт в комуністичному таборі на становище України в Совєтському Союзі і взагалі на розвиток української справи?

Відповідь на це питання надзвичайно складна. Трудність, зокрема, в неповній інформації про те, що ближче діється на відтинку взаємин між комуністичними державами і партіями. Все ж таки навіть в таких умовах можна робити деякі висновки з відомого стану:

1) Факт, що сьогодні немає вже більше в світі єдиного комуністичного центру, якому були б в цілому підпорядковані всі комуністичні партії і держави, має велике значення також для України. Не треба забувати, що найбільші удари завдано українському народові тоді, коли Україна була центральним місцем спротиву Москві і коли Москва була безспірним володарем всього комуністичного руху. Поява поляків, румунів, угорців і інших сателітів у сфері російських впливів, поліцентричні тенденції західніх комуністів, врешті виступ на арену комуністичної китайської держави — все це змінило уклад сил в комуністичному світі і поширило фронт спротиву московському центрові. Це в свою чергу змушує керівництво імперії розпорошити свої сили на різні народи та партії в світі. Це створює певні шанси для України.

2) Для народу, що бореться за державну незалежність проти чужої „опіки", величезне значення має існування т. зв. другого піяніна, себто сторонньої сили, яка принаймні морально підтримує його аспірації. Протягом цілого часу своєї боротьби за самостійність українці шукали такого опертя насамперед в сусідах, далі на Заході. Часто такі розшуки кінчалися трагічно. Чи сьогодні можна рахувати на те, що в своєму державно - національному, а також партійному спорі з Москвою Китай може покористуватися картою поневолених народів Совєтського Союзу?

З попереднього відомо про ролю Китаю в польській справі у 1956-му році. Відомо також, що, мабуть, за китайською інспірацією, албанські комуністи розсилали документи в справі свого спору з Москвою також до окремих комуністичних партій СССР, отже й до України, ніби підкреслюючи їхню формальну окремішність та рахуючи, мабуть, на їхній голос в Совєтському Союзі. Але тривалі державні інтереси Китаю так далеко не сягають. Україна, подібно, зрештою, як Польща чи Білорусь, лежить — в калькуляції великодержав — у сфері російських імперіяльних інтересів. Тому, хоч свого часу йшов між УССР і Китаєм жвавий „культурний обмін", в аспекті про який тут говоримо, Україна, як і інші подібні народи, лишається для Китаю, правдоподібно, поза сферою серйознішого заінтересування.

3) Сучасна боротьба за геґемонію в комуністичному світі це тільки сприятливі зовнішні умови, що їх можуть поодинокі народи використати для себе. Відомо, наприклад, що комуністичні партії менших азійських народів, хоч формально стають по одній чи другій стороні, використовують існуючий спір між Москвою і Пейпінґом для того, щоб хоч частинно звільнити себе від опіки одного й другого „старшого брата", а міцніші, як індонезійці, навіть підкреслюють свою „незалежність". На підставі доступних на Заході документів важко сказати, чи цю коньюнктуру використовують для поширення своїх прав будь-які чинники неросійських республік, отже й — України!

Михайло Калимний

СВОЄРІДНІСТЬ БРАЗИЛІЙСЬКОГО КОМУНІЗМУ

(I)

До останнього часу бразилійські часописи мало не щодня подавали сенсаційні матеріяли про підривну діяльність комуністів. Дійшло навіть до того, що в кінцевих днях грудня на перших сторінках великими літерами друковано: „1-го січня 1963-го року комуністи плянували вчинити державний переворот відразу в усіх естадах Бразилії".

І хоч усі ці вістки походили з поліційних кіл, отже були ніби вірогідні, на населення вони не справляли помітнішого враження. Тут існує тверде переконання, що комунізмові в Бразилії не поведеться, бо бразилійці з своєї вдачі не надаються до підпорядкування доктринам Маркса - Леніна.

По новому році мало не щодня читаємо повідомлення про викриття арсеналів зброї для комуністичних боївок не тільки в північних естадах, а й в Сан Павльо, Парані, Ріо Гранде до Сул тощо. Точно переказується, коли ту зброю з Куби приставлено, де її виготовлено (переважно в СССР та Чехо - Словаччині), її характер — кулемети, автоматичні рушниці, пістолі, а також ґранати і бомби.

І знову серед населення цілковитий спокій. Тут слід врахувати факт, що ледве не кожний бразилієць має у себе в хаті зброю, переважно без дозволу поліції. Тому між людьми найбільше балачок про те, де дістати чи купити оту, захоплену поліцією, совєтську чи чехо - словацьку зброю.

Не насторожили бразилійських громадян також знайдені на розбитому літакові „Боїнг" в Перу, таємні документи, що розкривають підступні пляни комуністів, їхню пов'язаність з впливовими політично - державними особами та діяльність комуністичних аґітаторів, бо пересічний бразилієць міцно тримається тієї думки, що комуністи можуть собі думати, що хочуть, але все вийде інакше. Недавні вибори губернаторів в естадах Сан Павльо і Ріо Гранде до Сул, де комуністи і їхні спільники зазнали поразки, ще більше утвердили цю думку, бо ось, як кажуть, робітничі центри і ті проти комунізму.

Приглядаючись ближче бразилійському комунізмові, автор цих рядків мимоволі згадує . . . 1935-ий рік на Україні. Тоді в Києві, у зв'язку з виготовленням машини для виробництва синтетичного кавчуку, для співробітників газети „Вісті ВУЦВК" давав лекцію про Бразилію голова українського філіялу Всесоюзного Комітету Зв'язку із Закордоном („ВОКС"), він же один із тодішніх заступників редактора „Вістей" — проф. Лев Величко (більш відомий під псевдонімом Іона Вочревісущий). Говорячи про бразилійських комуністів, проф. Величко сказав: „Вони не схожі на комуністів Совєтського Союзу. Взагалі їх треба буде колись розігнати, а набрати та виховати нових. Але покищо немає змоги цього зробити, і тому доводиться терпіти таких, які є". Ясна річ, Величко висловлював не свою власну думку, а значно вищих від себе осіб у совєтській партійній ієрархії.

Поза генеральним секретарем комуністичної партії Бразилії, Карльосом Престесом, здеклярованим комуністичним депутатом до парляменту Франсіско Жульйоном та адвокатом Селянських Спілок Морейра Маркес, тяжко встановити, хто саме в Бразилії є комуністом. Часто в газетах пишуть про ту чи іншу особу, як про завзятого комуніста, аж минає деякий час і названа особа складає офіційну заяву проти комунізму і бере участь в протикомуністичних демонстраціях.

Подібне явище особливо почастішало після кубинської кризи, коли перед усіма бразилійцями в правдивому світлі постали і червона Москва і сьогоднішня Куба. Тому зовсім не виключається, що навіть справжні бразилійські комуністи можуть при потребі виступити і проти комуністичної Москви, і проти Куби, і проти запровадження комуністичного режиму в Бразилії. Певно, це є нова тактика, прийнята комуністичною партією Бразилії, щоб ліпше ховати своє дійсне лице, а головно свої наміри перед населенням. Видно вони добре засвоїли собі вказівку Сталіна діяти „тихою сапою".

Ярослав Зубаль

ГЕНЕРАЛЬСЬКІ ЛОВИ

(2)

Другий гін був зовсім „глухим", без жадного стрілу, а в третьому ледве встрілено двох зайців, що опинилися близько лінії стрільців, бо заяць на дальшу мету не піде, а плутається під ногами і завертає назад, під радісні вигуки гінців, що ще для охоти кидають у них палицями. Цей гін був недалеко від піль, тому й траплялися в ньому зайці, що завжди держаться поля задля поживи.

Наступив найпевніший „гін", як його називають мисливці, — мисливське снідання. Було воно дійсно воєнне: чарка коньяку, мала перекуска і несолоджений чай, без славного біґосу. Довго не затримуємося, бо день короткий.

Наступні два гони майже нічого не дають, і настрій ще більше падає. Та залишився ще дуже надійний гін, за словами лісників, формальний магазин дичини. Тут і лисячих ям багато і леговища диків, що позашивалися під охорону густої молодої смеречини. Це — мішаний листяно - шпильковий середнього віку деревостан, з густим підростом кущів, чагарників. Він дещо віддалений від попередніх гонів і дичина тут несполошена.

Мисливці заїжджають на становища, а нагінка, перейшовши певну віддаль, відразу має проходити без сиґналу, згідно з обчисленням потрібного на те часу.

Та найкращий стан дичини в терені ще не гарантує певний успіх, бо на полюванні ще мусить бути вправний мисливець з добрим оком і певною рукою. А що на кожному полюванні знайдеться, побіч прегарних мисливців, і невдаха чи якась жертва — то так було й на цих ловах. Ледве нагінка рушила, як пролунав постріл, а потім сталося щось несамовите. З кінця лінії я побачив, як велике стадо оленів довгими стрибками пересадило через лінію біля третього від кінця становища, де стояв, як пізніше виявилося, капітан Вундерліх. Зчинився шум і галас, і в тому місці перегнало стадо диків, яких сім штук. Два постріли були, видимо, запізнені, бо дики вже зникали в гущавині, змінивши дещо свій курс наліво. Сусідній мисливець марно пробував рятувати ситуацію своїми стрілами.

Скінчився гін без жадного стрілу, і невідхильно заносилося на бурю, бо полк. Селле не міг пережити ганебного змарнування такого багатонадійного шансу закінчити лови повним успіхом. А до того ж бушувала в ньому злість, що він сам не мав щастя будь-що вполювати. Тож зібрав він усіх мисливців і сказав насмішливо - іронічно: „Дивує мене дуже, що п. Вундерліх, при такім добрім початку, нічого не встрелив". Це було все, і я не хотів тоді бути в шкірі капітана Вундерліха, невдахи, що мусів проковтнути цю гірку пігулку в приявності генералів. Та це не раз трапляється мисливцям побіч тріюмфів.

Полковник очевидно поспішав, а тому не задержувався довше, бо дуже хотів захопити ще який надійний гін, і то на терені моєї адміністрації. Ще залишилося дещо часу, бо день був ясний. Саме в сусідстві від терену, де ми скінчили останній гін, був відділ лісу званий Прусів Кут, старий сосновий ліс з густим підростом смереки, де часто бували дики і лиси. Мав він форму трикутника, і тому гінці повинні були зразу йти громадою, а пізніше розходитись щораз ширше.

Тож мисливці уставились і нагінка рушила. Полковник стояв на лівому крилі над самим потоком, перед ним мала галявина, тут лисячий „вексель". Гін не дуже довгий і йти тут гінцям не трудно. Я стою теж на лівому крилі і бачу, як лис виходить на край полянки, хвилинку задержується і зараз трухцем перетинає полянку. Моментально гримить стріл, і лис залишається на місці трофеєм полковника. Другий раз стріляти непотрібно. Якийсь час тихо, аж нараз чути галас в центрі нагінки і зараз потім гуркіт, ніби лявіна покотилася. Слідують два гострі кулеві постріли і все втихшується, більше ніхто не стріляє.

По скінченні гону спішать усі на місце в центрі, де стріляли. На снігу бачимо щось велике, чорне. Це лежить 3-літній дик - вирізок. Щасливий майор жваво жестикулює і розповідає про свій успіх. Дик дістав першу кулю і другої вже не було потрібно, але він з розгону гнав ще зі стадом, що числило п'ять штук.

Лісники розпалили велике вогнище, біля якого люди розігрілися. Десь зник поганий настрій після недавньої невдачі, і мороз так не докучав серед соснового бору. Хтось приніс з недалекої побережниківки картопель, щоб спекти на вогні. Ми її смакували, але німці — не аматори цього присмаку.

Мисливці зійшлися, щоб обговорити вислід ловів. Виник гострий спір між господарем ловів, полковником і майором, що застрілив дика: кому належиться той трофей? Кожний покликався на мисливські закони й звичаї, аж нарешті обрали арбітрів, які вирішили справу. Полковник не був належним, властивим власником, а з тим і господарем ловів з усіма приналежними до того правами, і тому рішено віддати йому дика, але без голови, що її одержав, як трофей, щасливий стрілець.

Так закінчилося полювання, в якому брали участь українець, поляки і німці. Казали, що два мисливці під час того полювання сильно перестудилися. Пізніше полк. Селле пропав десь під Сталінградом, проклинаючи „унендліхе степпен".

Меморіяльна виставка Василя Кричевського

Українська Вільна Академія Наук у ЗДА відзначає 90-річчя з дня народження та 10-річчя з часу смерти свого видатного члена, мистця і вченого, проф. Василя Кричевського (1873-1952).

У спеціяльній виставці показано основні ділянки багатогранної праці покійного академіка для розвитку української національної культури — прикладне мистецтво, архітектуру, графіку, театр і кіно та малярство.

Українські мистецтвознавці високо цінять творчість Василя Кричевського. Вони не бояться називати його „арбітром елеґанціярум сучасного українського мистецтва" (поет Микола Вороний, ще до І світової війни), „патріярхом сучасного українського мистецтва" (Ф. Ернст, 1926), „маґнум номен цілої новітньої української графіки" (Тадей Лешнер, Варшава, 1939), „одним з найбільших українських мистців" (Вол. Січинський, 1953), і тому под.

Василь Григорович Кричевський змолоду почав студіювати українське народне мистецтво і це позначилося на його творчості. Виходячи з засад народного мистецтва, але творячи нове, своє власне, він в 1912-1915 та в 1923-1924 рр. дав ряд взірців для килимів, вибійки та декоративних вишивок, що користались великим успіхом у закордонних покупців; він створив мистецьке внутрішнє обладнання помешкань в ряді своїх проєктів для громадських та приватних будівель; він звертався до мотивів народного мистецтва і в ряді своїх графічних праць. Зразки цих робіт подані на виставці.

Найкраще Василь Кричевський використав свої студії народного мистецтва в будівництві. Хоч він запроєктував багато десятків будинків, але як архітект він найбільше відомий своїм будинком Губерніяльного Земства в Полтаві. За проєкт його, зроблений в стилі українського народного будівництва, Кричевський одержав 1903 року першу премію на конкурсі з 5 проєктів. В нім вперше творчо використано і вироблено цей стиль для великої будови в умовинах тогочасного міського будівництва. Цей проєкт Василя Кричевського сучасники називали епохальним. Він відкрив нову добу в українськім національнім самопізнанні і викликав десятки наслідувань по всій Україні.

На виставці подано ряд фотографій цієї будівлі з-зовні й усередині, як рівнож і інших проєктованих академіком Кричевським будівель, запроєктованих ним нагробків акад. Михайла Грушевського, Михайла Коцюбинського і др.

Василь Григорович Кричевський вважається за основоположника сучасної української графіки. Його творчість у цій галузі вплинула на кілька поколінь українських графіків, починаючи з Нарбута. Він виконав коло 80 високомистецьких обкладинок для книжок, зокрема — до „Ілюстрованої історії України" та інших видань Мих. Грушевського, зробив сотні ілюстрацій, заставок і кінцівок до ряду книжок, зокрема — до люксусового видання „Українська пісня" (1935 р.), перевиданого кілька разів на еміґрації (напр., видання „Ліра - Сурма" в Ню Йорку) і наслідуваною тепер в ряді совєтських українських мистецьких видань. На виставці показано ряд обкладинок роботи проф. Кричевського, вироблені ним у 1918 році для Центральної Ради Великий та Малий Державні Герби УНР, Велику й Малу Державні Печаті УНР та банкноти в 2 гривні його роботи.

На виставці також подано зразки творчости Василя Кричевського в українськім театрі та в кіно, зокрема — ряд знімків зі славетного фільму Ол. Довженка „Звенигора", оформленого Василем Кричевським у 1927 році.

Особливе місце займає малярська творчість Василя Г. Кричевського. Формально він найближче стояв до імпресіонізму, але виробив свою власну малярську мову, знайшов нові шляхи, дивуючи прозорістю своїх фарб, світлом і умінням передати національний характер українського краєвиду. З 1897 року Василь Кричевський виставляв свої образи на виставках. Образи ці, особливо ж — його етюди, завжди були лакомим об'єктом збирання; вони ще напочатку століття прикрашали збірки багатьох цінителів мистецтва, як проф. Мих. Грушевського, Дм. Антоновича, Мих. Коцюбинського, Митроп. Андрея Шептицького, Варвари Ханенко та ряду інших, а в наші часи — сп. Івана Бучка, сп. Мст. Скрипника, кардинала Тіссерана і других; є вони в музеях усіх більших міст України та в ряді міст Европи та Америки.

На виставці подано понад 40 малярських праць покійного мистця, від унікальних найдавніших і до праць останніх років його життя.

Виставка також подає ті фотографії, що ілюструють педагогічну працю проф. Кричевського у високих школах України понад чверть століття від участи в заснуванні Української Державної Академії Мистецтв за Центральної Ради в 1917 р. і до створення Вищої Образотворчої Студії у Львові в 1943 році.

Виставку відкрито 29 грудня 1962 р. в приміщенні Академії і тривала на протязі місяця січня.

В. Павловський

Ошава в Роковини Державности України

Старанням Відділу Комітету Українців Канади цьогорічні роковини Самостійности і Соборности пройшли в Ошаві врочисто.

21-го січня відбулася передача українського національного прапору мейорові міста Гіфордові, який проголосив день 22-го січня „Українським Днем" Ошави. Признання належиться мейорові міста, що так прихильно віднісся до наших святкувань. 22-го січня наш синьо - жовтий прапор гордо лопотів на вітрі з англійським Юніон Джеком на головній щоглі перед Управою міста.

Місцева радіостанція що години вітала українську громаду з Великими Роковинами й подавала коментарі. Ширші інформації появились в „Ошава Таймс".

26-го січня (субота) влаштовано святочний Бенкет в „Геноша" готелі. Бенкетом проводив А. Шестовський. Між гістьми були міністер праці федерального уряду М. Старр, адвокат С. Фроляк, заступник посадника міста Ошави п. Волкер, священики всіх українських віроісповідань, мґр Е. Гуцуляк — голова Відділу КУК та д-р Д. Антоневич — голова святочного комітету. Почато бенкет спільною молитвою, що її провів о. Д. Лучак, парох української православної громади.

Голова місцевого КУК мґр Е. Гуцуляк з'ясував важливість Актів Січня для нас і для всього вільного світу. Адвокат З. Сальмеро представив присутнім головного промовця — адв. С. Фроляка, який підкреслив, що двічі совєтський Союз Захід врятував від повної загибелі, давши йому мілітарну та господарську допомогу.

Вільний світ щораз краще пізнає важливість України на політичній арені світу. На жаль, є ще такі дипломати, що, застрашені мілітарною силою СССР, не добачають його „Ахіллової стопи". Для них Україна — це невід'ємна частина Росії. Вони дуже помиляються. Уярмлені народи, є найкращими природними союзниками вільного світу. Промову Фроляка обширно поміщено в англомовній пресі Ошави. Закінчено цей святочний бенкет молитвою о. С. Фіголя, сотр. пароха української католицької громади.

27-го січня по полудні влаштовано в залі „Дніпро" Святочний Концерт. Програму почато канадійським гимном. Відкрив концерт мґр Е. Гуцуляк. Слідували два сольоспіви пані І. Черняк при фортепіяновому супроводі пані Г. Голинської: „Фінал" — муз. Січинського та „Мак" — муз. Веселовського. Деклямація „Українському Воякові" — М. Вереса виконав О. Політика. „Вкраїно, Рідний Краю" — муз. В. Матюка, „Думи" — муз. О. Бобикевича — проспівав з чуттям співак Петро Черняк, при супроводі пані Г. Голинської. Хор української православної парафії св. Івана відспівав „Кантату" — муз. Нестора Олійника при музичному супроводі ошавської симфонічної оркестри з диригентом Н. Олійником.

Другу частину концерту почала панна О. Лукасевич деклямацією „Свято Державности" — С. Орлюка. Святочну доповідь виголосив гість із Торонта, — письменник В. Скорупський. Іраїда і Петро Черняки відспівали „Батьківщину" Олексина, а пані М. Бартків деклямувала „Україно". Дівочий хор СУМ відспівав „О Україно" і „Ллється пісня", диригентом якого є С. Тикайло.

Співом „Ще не вмерла Україна" закінчено програму.

Не зважаючи на мороз і погану погоду, ошавська громада, в тому велике число молоді, по береги заповнили велику залю „Дніпро", виявляючи свій патріотизм і солідарність з Героями Січня, що своєю кров'ю зросили ті Державні Акти Української Республіки.

Д. Ш.

Роковини Незалежности України в Північній Дакоті

І цього року святкування 45-их Роковин Незалежности України на терені стейту Н. Дакоти зорганізував голова філії УККА д-р Антін Жуковський так:

Кілька днів перед Роковинами вислав до обох сенаторів і конґресменів з Північної Дакоти у Вашингтоні листи про 45-ту Річницю Незалежности України, просячи про різні акції для української справи. Розіслав він листи до всіх трьох отців - парохів з проханням відправити в церквах молитви, виголосити проповіді і влаштувати хоч сходини парохіян в неділю 27-го січня 1963. До американської преси в стейті розіслано зладжені головою філії УККА пресове повідомлення і програму спеціяльної української радіо авдиції, присвяченої 45-им Роковинам Незалежности України. До кожного листа залучено брошурку під заг. "Ukraine," видання Відділу УККА в Сан Франсіско, Каліфорнія. Заходами і старанням голови філії УККА губернатор Півн. Дакоти Вілліям Л. Гай видав проклямацію, назначуючи 22-ге січня „Днем Української Незалежности в Норт Дакоті", взиваючи при тім всіх громадян виявити якнайбільше зрозуміння і симпатій аспіраціям українського народу. За допомогою пані Святослави Жуковської та Ореста і Рені Гординських підібрано пісні і уложено радіо програму, яку на прохання д-ра Жуківського радіостація КФИР - Бісмарк безплатно рекордувала для всіх трьох радіостацій. Старанням голови філії УККА цю програму 22-го січня 1963 р. надано на хвилях трьох американських радіостацій безплатно, а саме: КФИР - Бісмарк, Н. Д.; КЛПМ - Мінот, Н. Д. і КДІХ-Дікінсон, Н. Д. по півгодини на кожній стації. Повідомлення про ці радіо програми, присвячені 45-им Роковинам Незалежности України були майже у всій пресі, а також розіслано понад 300 особистих повідомлень.

Треба зазначити, що майже вся американська преса в стейті широко писала про 45-ті Роковини Незалежности України, поміщуючи пресове повідомлення філії УККА, програму радіоавдицій і Проклямацію губернатора стейту. Найкраще зробив це тижневик „Ди Велфілд Нюз", бо в додатку до всіх наших матеріялів помістив ще на першій сторінці мапу України з відповідним поясненням.

За клопотанням д-ра Жуковського обидва сенатори і конґресмени виголосили в Сенаті і Конґресі ЗДА відповідні промови з цієї нагоди: Сен. Мілтон Янґ 22-го січня виголосив промову в Сенаті, відзначуючи 45-ту Річницю Незалежности України і втягнув до Конґресового Рекорду лист голови Філії УККА. Це саме зробив також в Палаті Репрезентантів конґресмен Г. Найґард і Дан Л. Шорт, а цей останній, крім того вніс в Палаті резолюцію (Г. Рес. 184) в справі створення постійного Комітету Поневолених Націй. Конґресмен Дан Л. Шорт видав також до всієї американської преси пресове повідомлення під заг. „Е морал буст ту ди кептів нейшенс", в якім висказав подив і признання українській нації, але і ствердив, що не буде доти справедливости на світі, доки Україна не буде вільною і суверенною державою.

Також з нагоди 22-го Січня сенатор Бурдік, реаґуючи на лист д-ра Жуковського, інтервеніював у Департаменті Пошти в справі марки Т. Шевченка, а 28 січня втягнув до Конґресового Рекорду на стороні А 310 Проклямацію губернатора Півн. Дакоти і „пресове повідомлення" філії УККА.

Так ми тут, хоч далеко від наших скупчених громад, відзначили 45-ту Річницю Незалежности України.

Звернення до громадян Бережанської Землі

На з'їзді громадян Бережанської Землі в Ню Йорку 1955-го року виринула думка написати і видати історіографічну розвідку про Бережани і Бережанщину. Виконання цього задуму доручено адв. Володимирові Бемкові.

Д-р Бемко вив'язався із свого завдання. Він переглянув чимало матеріялів у бібліотеках та використав їх у своїй праці. При допомозі таких науковців, як проф. д-р В. Кубійович (статистика), д-р Е. Пастернак (археологія), о. Т. Тисак (бібліотекар оо. Василіян в Римі) та знайомих в Кракові, що робили виписки в бібліотеках Ягайлонського університету, Дідушицьких, та тих, що працювали у віденських архівах, зібрав він багато цікавого матеріялу та склав нарис історії з такими розділами:

1) праісторія Бережанської Землі; 2) Княжа доба; 3) окупація Польщі (1349-1772); 4) окупація Австрії; 5) Визвольні змагання; 6) нова польська окупація (1919 до 1939); 7) окупація большевиків та німців .

Праця оперта на історичних матеріялах, спогадах, записках очевидців. Це історія національного пробудження, виникнення культурно - освітніх, господарських, економічних, громадсько - політичних установ, організацій, товариств і врешті дані про робітників на народній ниві. Праця обіймає 410 сторінок машинопису. Зібрано чимало світлин: вид Бережан з 17-го століття, замок Синявських, церкви, хор і старшина т-ва „Боян" з 1894-го року, віче посла Т. Старуха під голим небом з 1908-го року, січова оркестра с. Лісники, Лисоня, національні святкування.

Кошти видання книжки аа думку фахівців винесуть при накладі 1 000 примірників приблизно — $4 000.

Гроші повинні зібрати самі бережанці, бо тільки спільними зусиллями може появитися книжка.

В деяких осередках вже засновано місцеві комітети, в деяких визначніші бережанці вже склали датки. Для цієї справи працюють в Торонті, Канада: д-р Осип Бойко і мґр. Василь Бойко; в Шикаго інж. Св. Левицький, д-р Богдан Старух, інж. Володимир Рижевський, інж. Степан Ґоляш, І. Пришляк і інші; в Дітройті інж. Володимир Бобяк, Ізидор Мелимука, інж. Кордуба, Роман Прийма. Вони збирають передплатників, спонзорів для видавництва. Досі зложили: по $100 — д-р Осип Бойко, мґр Василь Бойко, Василь Осєцький; по $50 — інж. Осип Баран; по $30 — д-р Остап Баран; по $25 — Т. Орловська, д-р Богдан Бородайко; по $20 — А. Маріямпольська, проф. Михайло Васьків, Ізидор Мелимука; по $15 — Богдан і Катря Морози; по $10 — Ярослав Пришляк, інж. Теодозій Пришляк, інж. Богдан Пашковський, Дмитро Кізима, проф. Михайло Ребрик, Євгенія з Бачинських Ференцевичева, Олександер Бородайко, дир. Роґдан Ставничий, о. Мирон Головінський, о. Микола Старух, М. Глушок, Михайло Стефанів, д-р Роман Смик, Стефанія Кожушкова, д-р Богдан Старух, Олена Старух, інж. Святослав Левицький, д-р А. Ґорчинський, д-р Дудас, Роман Семчишин, мґр. П. Рижевський, Т. Миханів, інж. Степан Ґоляш, Дмитро Гайдук, дир. Семен Веселовський, Ст. Івахів, Ст. Мартинюк, Петро Петрушевський, Іван Пришляк; по $5 — мґр. Ізидор Комаринський, Стефа Петрицька - Мороз, Андрій Мороз, М. Люшняк і м. Воянівська.

Зібрана досі сума не вистачає, щоб приступити до друку книжки. Тому підписані, як місцевий тимчасовий комітет спонзорів видавництва в Ню Йорку, просять колишніх громадян Бережанської Землі надіслати свій даток, щоб в першій половині ц. р. появилася книжка про Бережани.

Як зазначено вище, машинопис як цілість готовий до друку, але шановний автор ще й тепер радо прийме різні дописи, спогади, світлини, які відносяться до Бережанщини, з окрема до читалень, Народних Домів, Церков, Січей, Соколів, Лугів, визначних громадян, старшин, стрільців УГА, УПА і т. д. Зокрема матеріяли з часів окупацій, матеріяли терору, масакр і розстрілів нашого населення, прізвища замордованих, щоб пам'ять мучеників - героїв бережанців остала навсе в навшім народі. Їм там вріднім краю ніхто не поставить хреста і не пом'яне їх. Але ми, що живемо у вільному світі, ми, політична еміґрація, повинні ці золоті імена наших мучеників - героїв зберегти для історії і згадати про них в книжці про Бережани, поміщуючи і їхні світлини. Дали вони за нас своє життя, не жаліймо й ми малою жертвою причинитися до згадки про них.

Надіслані матеріяли по використанні повернеться власникам. Прізвища жертводавців будуть поміщені в книзі по змозі із світлинами та з висотою пожертв.

Автор просить надсилати матеріяли на його адресу:

Володимир Бемко, 132 Fairmount Ave., Newark 3, N.J.

Гроші на видання книжки просимо висилати на адресу: "Selfreliance" Federal Credit Union, 98 Second Avenue, New York 3, N.Y., на конто „Видавництво Бережани".

За Тимчасовий Комітет Спонзорів в Ню Йорку:

о. Ізидор Сохоцький, проф. Теодор Нагірський, інж. Осип Баран, д-р Богдан Бородайко, д-р Микола Галій, д-р Осип Бойко, мґр. Михайло Клецор.

УВАН в Канаді пам'яті своїх президентів

Вінніпеґ — В неділю 10-го лютого Українська Вільна Академія Наук у Канаді вшанувала пам'ять трьох перших президентів УВАН: сл. п. проф. Д. Дорошенка (+1951), проф. Л. Білецького (+1955) та проф. М. Ветухова (+1959). Сесія УВАН відбулася в приміщенні УНДому й була сполучена з виставою деяких праць Покійних українських вчених. Відкрив сесію вступним словом президент УВАН у Канаді — проф. Яр. Рудницький. Приявні вшанували пам'ять спочилих вставанням з місць і однохвилинною мовчанкою. Про першого президента УВН, проф. Д. Дорошенка говорив д-р М. І. Мандрика. Проф. М. Боровський прочитав доповідь про життя і наукову діяльність проф. М. Ветухова. Доповненням до його доповіді були спогади про проф. Ветухова інж. В. Севериненка, що їх відчитала дружина його п-і Севереренкова. Доповідь про проф. Л. Білецького дала п-і О. Войценко; вона торкнулася останніх років життя проф. Білецького у Вінніпеґу у в-ві „Тризуб", де він працював над своїм чотиритомовим виданням „Кобзаря" Т. Шевченка. — Сесія УВАН, зібрала численну публіку, зокрема тих, що знали й цінили працю покійних українських науковців. Чергова сесія УВАН, присвячена пам'яті Т. Шевченка з виступом проф. Ол. Грановського з Міннеаполіс, ЗДА, відбудеться 11-го березня 1963-го року .

Н. Н.

Валя Бережна виступила перед ветеранами американської армії

У військовій базі „Форт Дікс" на з'їзді старшин - ветеранів американської армії, улаштовано концерт, складений з кращих сил балетних шкіл Філядельфії.

Українка Валя Бережна, молодша сестра Алекса Бережного, репрезентувала балетну школу „Джей Деш" українським танком „Коломийка" та „Чардашом". Гарні строї та майстерне виконання викликали хвилю овацій у присутніх, яких на залі було понад тисячу. Український танок виконано двічі.

Валя танцює з шести років. Тепер вона вивчає типічні танки різних народів. Часто виступає в ансамблі свого брата Алекса, який тепер концертує на Гаваях.

У грудні разом із своєю товаришкою Любою Літкевич виступала в ансамблі Алекса перед українською публікою міст Елізабету, Нюарку, Ню Йорку та Пасейку. Ці дві талановиті танцюристки гідно репрезентували українську групу, за що українська публіка нагороджувала їх гучними оплесками.

Валю запрошено на танковий фестиваль в стейті Ню Джерзі. Вона посилено готується до цього виступу та робить заходи, щоб виступити більшою українською групою.

М. Д.

Перед Шевченківським концертом в Клівленді

Березневі Шевченківські концерти створеного в сторіччя смерти Кобзаря Хору ім Т. Шевченка в Клівленді, при співучасті „Парма Філармонік Оркестра", стають традицією нашого міста. Цими імпрезами хор віддає поклін своєму Патронові, а водночас чужим голосить, а своїх утверджує в переконанні, що „наша дума, наша пісня — а з ними й наша правда — не вмре, не загине".

Організатори роблять усе можливе, щоб учасники й цим разом дістали імпрезу на вершинах. Запорукою цього є наполеглива праця скріпленого хору, фірми місцевих солістів, та відповідальні за імпрезу: Ірина Заячківська-Ґаврилюк — фортепіян, Т. Білинський — оформлення сцени й передусім, музичний керівник, інструментатор і дириґент хору — Ярослав Барнич.

Найцікавішими пунктами програми буде, виконувані мішаним хором, з оркестрою та сопрановим і теноровим сольоспівами хорально - симфонічна поема Т. Шевченка — Л. Ревуцького „Хустина", та вперше як оркестральний твір виконана мішаним хором, з оркестрою і теноровим сольоспівом Т. Шевченка — Д. Січинського „Лічу в неволі".

Імпрезу скріплять гостинним виступом дві позамісцеві сили: відомий тенор Любомир Мацюк із Шикаґа, виступатиме із сольоспівами, а сеньйор наших музикологів, проф. Осип Залеський, з Боффало, Н. Й., виголосить слово на тему „Шевченко в музиці".

Концерт відбудеться в неділю, 10 березня в залі „Парма Сініор Гай-Скуул" 6285 Вест 54-та вул., Парма 29, Огайо. Початок точно о год. 6 вечора.

О. Гайський

Український Літературно-Мистецький Клюб

З Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку повідомляють, що в п'ятницю дня 22 лютого ц. р. відбудеться вечір, присвячений недавньому минулому. Участь беруть: Ольга Соневицька — репортаж - спогад „Дві рятівниці", Марта Кокольська-Кобрин — сольоспів, при фортепіяні Галя Клим, і Микола Понеділок — „І не будіть мене" — нарис. Початок о год. 8-ій веч.

В подяці, у зв'язку зі смертю,

сл. п. Дмитра Поторохи

було пропущене прізвище Отця Євгена Нарушевича. Ми перепрошуємо Високодостойного Пан-Отця і з того місця дякуємо ВДостойному Пан-Отцеві й Пані-Матці, які прибули з далекої Пенсилвенії, щоб віддати прислугу Дорогому Покійному. Вельмидостойному Пан-Отцеві Є. Нарушевичові дякуємо за відправу Панахид і за участь у Заупокійній Літургії та чину Похорону та за все те, чим допоміг нам у ті важкі для нас дні.

МАРІЯ ПОТОРОКА з дітьми і внуками

ВІСТІ із САН ФРАНСІСКО

Загальні Збори Відд. УККА — відбулися 15-го грудня 1962-го року, при чисельній участі членів і гостей. Збори провадила вибрана президія: проф. Т. Лукач, Ю. Каменецький та В. Панасенко.

Звіти про працю Відділу подавали голова інж. А. Лиско та члени проводу. Вони виявили поважні успіхи в різних ділянках.

Фінансові: касове сальдо 15-го грудня замкнено сумою $123.88. На банкову книжечку вложено суму $80. Збільшено в той спосіб конто до суми — $1 113.

Відзначення важних історичних подій — Особливу вагу звернено на організацію національних свят, рефератів, ширення правди про Україну та скріплення дружніх зв'язків.

22-го січня 1962-го року український прапор повівав із ратуші в Сан Франсіско. День передтим, 21-го січня, по вступній доповіді п-і Панасенко на Академії промову в англійській мові виголосив посадник міста Дж. Кристофер. Місцева американська преса прихильними дописами відзначила День Української Державности.

Першого квітня відзначено роковини смерти Т. Шевченка, глибоко продуманою доповіддю п-і М. Мельник та виступами місцевих мистецьких сил: баритона В. Чайківського, сопрано О. Задорожної та піяністів І. Вовка та Е. Маслюка.

П'ятого травня Українська Громада віддала пошану Героям УПА. Доповідь про боротьбу УПА за українську державність виголосив проф. Ю. Каменецький.

18-го листопада відбулася академія, присвячена Листопадовому Зривові. Реферат про значення Першого Листопада виголосив проф. Ю. К., а спомини учасників Зриву п. М. Галібей та мец. І. Чабан.

Особливу увагу присвятив Відділ доростаючій молоді. У вересні ц. р. його заходами покликано до життя Батьківський Комітет, який очолив п. Цмайло Кульчицький. Заходами Батьківського Комітету зорганізовано Курси Українознавства в Сан Франсіско при українській православній парохії в Овкленді в приміщеннях державної школи. Українська католицька парохія провадить курси окремо.

Для посилення збірки на будову пам'ятника Т. Шевченкові, окремі загальні збори вибрали Комітет, який очолив п. Кульчицький. Цей Комітет збільшив зібрану досі суму $900 до суми $1 300 і продовжує збіркову акцію.

Для поширення світогляду своїх членів заходом Відділу відбулися такі реферати: д-р С. Парфанович — Українці в Західній Европі. Враження з подорожі; проф. В. Панасенко — Евгеніка, як абсолютна зброя в тоталітарних державах; Чого нам сподіватися від атомової війни; проф. Т. Луців — Українська еміграція в ЗДА.

Для поширення правди про про Україну Відділ УККА видав зразково опрацьовану інформаційну брошуру англійською мовою накладом 20 000. Цю брошуру про Україну поширив масово під час п'яти виступів танцюристів з України в залі Опери в Сан Франсіско. Учасники цих виступів, американці, мали можливість пізнати не тільки красу українських танків, але також минуле України та її сучасний стан в СССР. — Відділ використовує також національні імпрези для інформації чужинців. На запрошеннях англійською мовою подає короткі відомості про Україну .

В грудні минулого року Провід Відділу відзначив — **50-ліття творчої праці проф. Володимира Чайківського** — оперового співака, композитора, автора лібрето до опери „Захар Беркут", перекладача чужих мистецьких творів на українську мову. Теплим словом повітав Ювілята його друг М. Новак з Лос Анджелесу. Мистецькі сили Сан Франсіска, п-і Задорожна, п-і А. Д. Пом'ян, І. Вовк, Е. Маслюк і сам Ювілят своїм співом і грою на фортепіяні дали численній громаді справдішній духовий бенкет.

Із поставлених собі завдань Провід Відділу не виконав тільки одного: не міг координувати організованого громадського життя.

Звіт Проводу зробив на присутніх позитивне враження. Контрольна Комісія поставила внесення не тільки на ухвалення довір'я, але і на признання за виконану працю. На її пропозицію вибрано на новий діловий рік Провід минулого року в такому складі: О. Лиско — голова; С. Паньків — містоголова; С. Кісь — секретар; М. Сорока — скарбник; І. Іськів, О. Глинський, С. Підгірна та В. Панасенко — члени Проводу. Загальні Збори рішили, що до Екзекутиви мають входити по одному представникові від: Відділу УНСоюзу, Союзу Українок та Т-ва сприяння УНРади. До Контрольної Комісії вибрано: пп. М. Галібея, М. Потрогоша та І. Чабана.

Треба сподіватися, що теперішні непорозуміння зникнуть. Цього вимагає добро української справи та добро української громади у Сан Франсіско.

День Української Державности, 22-го січня — відбувся в Сан Франсіско 27-го січня цього року. Участь в ньому взяв посадник міста Дж. Кристофор. З ратуші міста в дні 22-го січня повівав український прапор

Десятиліття Відділу УНСоюзу в Сан Франсіско. — Місцевий Відділ УНСоюзу виявив в останньому році поважну діяльність, часто при співпраці Союзу Українок і Української Католицької Парохії.

В березні минулого року, д-р В. Оренчук, член Управи, дав реферат на тему: Жертви національного відродження. Він виявив чортівські пляни Москви в винищуванні політичного проводу нації (Петра, Коновалець, Ребет Бандера). В березні відзначив Відділ 150-роковини народження Пробудителя Західньої України о. М. Шашкевича святочними сходинами з рефератом інж. М. Ікарського. В жовтні віддав пошану святочними сходинами із рефератами І. Пахолюка та А. Жарської героїчній УПА. В листопаді проф. Лукач виголосив реферат на тему: Злиття мов в СССР.

16-го грудня Відділ відсвяткував своє 10-ліття поминками за померлих членів, святочними сходинами та рефератами д-р В. Оренчука і Я. Блищака про УНС та його Відділ в Сан Франсіско. Відділ має 54 членів забезпечених на суму $46 000, а місцевий Відділ має своє майно у висоті $366.60. Присутні бажали Відділові дальшого розвитку та подвоєння кількости членів.

Організації на терені Сан Франсіско. — Організоване жіноцтво має свій рухливий і діяльний Союз Українок. Його очолює п-і В. Кацуляк. Т-во Прихильників УНРеспубліки, очолює проф. В. Панасенко. Його заходами відбулись в червні м. р. Святочні Сходини присвячені річниці смерти С. Петлюри з доповідю п-і М. Мельник. По доповіді була зустріч громадянства із визначним громадським діячем д-ром К. Паньківським В грудні м. р. відбулись загальні збори Т-ва з доповідю проф. П. П. п. н. Міжнародне положення та завдання Т-ва Прихильників УНРеспубліки. Т-во очолює проф. В. Панасенка.

Українські Церкви. — Вірні обох віроісповідань мають скромні, але свої власні церкви. Католики — Церкву Непорочного Зачаття Пресвятої Діти Марії а православні — українську православну церкву св. архангела Михаїла. Католики вже сплатили дім, де поміщується церква та збирають фонди на будову нової. Православні, які є в меншості, поважними жертвами сплачують набутий дім. Католицьку церкву очолює о. д-р А. Микита, а православну о. П. Маєвський, який доїжджає раз на в місяць із Лос Анджелесу.

Ю. Б.

Звіт Комітету для видання творів Леоніда Мосендза

На Організаційних Зборах приятелів творчости Леоніда Мосендза, 28-го вересня 1958 р., вибрано Комітет в складі: інж. Арсен Шумовський — голова, члени: ред. І. Вараниця, п-ні О. Глібович, І. Гуменюк, проф. В. Іванич, М. Лебедь, п-ні Е. Пастернак, інж. Б. Підгайний, д-р З. Плітас, д-р Г. Янішевська, завданням якого було видати в першу чергу роман Л. Мосендза „Останній Пророк", перевидати уже друковані твори, поставити пам'ятник на могилі бл. п. письменника та створити фонд для його доньки.

Згідно з наміченим пляном Комітет зайнявся, в першу чергу, виданням ще недрукованого роману „Останній Пророк", що як показалося пізніше, було важчим завданням, як можна було сподіватися. Попри усі підготовчі праці, як: листування, комунікати, велика кількість засідань, нарад з письменниками і поетами, збирання фондів, тощо, виникли непередбачені комплікації, які дещо ускладнили працю і спізнили друк. Та попри усі ці турботи зібрано врешті потрібну суму грошей (включно з особистим сподаткуванням членів К-ту), передано рукопис до друку і в 1960 р. „Останній Пророк" вийшов у світ. Видано 2 тисячі примірників (фактично одержано з друкарні 2046 прим.), більшу частину в твердій, а решту в картоновій оправі, з яких досьогодні продано 1332 прим.

Всі кошти, зв'язані з друком, уже покриті і Комітет складає тепер гроші на фонд для доньки (студентки хемії на університеті).

Після появи роману з друкуу, документація Комітету була перевірена Контрольною Комісією в складі: мистця М. Левицького, д-р І. Нітефор і інж. М. Селешка. Перед опублікуванням цього звіту документацію К-ту перевірив член Контрольної Комісії інж. М. Селешко.

На день звіту в касі було готівки дол. 49.57, на конто фонду для доньки передано вже дол. 100, і на закінчення пам'ятника на могилі дол. 50.

Пам'ятник на могилі поставила вже, своїми коштами, сестра Поліна, б. директорка санаторії в Швайцарії, в якій помер бл. пам. Л. Мосендз. Вона доглядала хворого Л. Мосендза і опікувалася ним до його смерти, а по смерті поставила скромний пам'ятник з коротким написом у французькій мові. Цей пам'ятник сестра Поліна рік-річно відвідує і утримує, хоч є вже на пенсії і мешкає дуже далеко. За такий вияв високої християнської любови, Комітет вислав Сестрі Поліні спеціяльну подяку і примірник роману.

Користаючи з ласкавої допомоги Архиєпископа Євгена Бачинського, що перебуває в Швайцарії, Комітет вислав йому дол. 50 на покриття коштів, зв'язаних з замовленням добудови до пам'ятника православного хреста, та уміщення відповідного напису.

На закінчення уважаємо своїм милим обов'язком зложити щиру подяку всім, що причинилися до появи цього надзвичайного твору. Зокрема дякуємо пресі за безкоштовне вміщування усіх наших комунікатів та звернень.

За Комітет
Інж. А. Шумовський
голова
Евгенія Пастернак
секретар

Різдвяна і Свят-Миколаївська допомога УМХС

Українська медично - харитативна Служба (Колишній Український Червоний Хрест) з нагоди Свят Різдва Христового і св. Миколая приділила допомоги для:

552 хворих	6,557 89 нм
1.428 дітей	4,443.76 нм
21 інваліда	370.— нм
112 хворих (ліки)	195.— нм
Разом приділено для 2.113 осіб	11,566.65 нм

Із повищої суми припадає: на Німеччину 9,066.35 нм, а на інші країни, в тому: Юґославію, Австрію, Арґентину, Бельгію, Францію, Італію й Еспанію — 2,500.30 нм.

Слід відмітити, що до суми 9,066.35 нм на Німеччину доходять ще допомоги, які заряди Станиць УМХС та Уповноважені роздавали хворим у своїй окрузі із власних фондів, що на них складаються 75 відс. членських вкладок місцевих членів, яких станиці до Централі не відправаджують, а залишають на свої потреби.

З Фонду Хворих приділювано допомоги в першу черґу тим, що лежать по шпиталях, санаторіях та перебувають в різних заведеннях, як шпиталь св. Иосифа в Реґенсбурґу, ТБ-санаторія в Ґавтінґу, шпиталь у Иоганнесбрунн, Вазаху, Майкофені, Вісльоху, Кавфбойрені та ін.

Члени Головної Управи та Голови Станиць УМХС відвідували хворих по шпиталях у своєму осередку.

З Фонду Дітей і Сиріт фінансовано різдвяні і свят-Миколаївські імпрези по українських школах і садочках в таких місцевостях: Австрія: Філях, Куфштайн, Кляґенфурт і Зальцбурґ; Німеччина: Франкфурт, Амберґ, Новий Ульм, Інґольштадт, Розенгайм, Бравншвайґ, Меммінґен, Лянґвайт - Форет, Мюнхен - місто, Мюнхен - Праґерштрассе, Нюрнберґ - місто, Карльсруге, Ґеттінґен, Дортмунд, Ерлянґен, Штуттґарт (Штайнгайдефельд, Валь ім Дорф, Цуфенгавзен, Вазен, Фазаненгоф), Радольфцель, Реґенсбурґ, Ляндсгут, Райнсгайм, Нюрнберґ (б. Валька), Оснабрюк, Мюнхен - Людвіґсфельд.

Для дітей, що живуть у місцевостях, віддалених від українських скупчень, і які не мають нагоди ходити до української школи, як теж дітям Мюнхену УМХС виготовила пакунки зі солодощами — усіх 329 штук до: Еґінґен, Пассав, Ґольдсґефе, Гайльбронн, Біберах - Рісс, Газельбюль, Тройхтлінґен, Мюнхен.

Звітуючи з різдвяної акції, почуваємося до милого обов'язку зложити сердечну подяку усім Добродіям і Жертводавцям — всім тим Українським Установам і особам, які не жаліли своїх пожертв на допомогу хворим чи організували грошові збірки на ту ціль.

Хоч Свята закінчилися, то проблеми серед наших найбідніших залишились ті самі. Тому просимо усіх, в кого б'ється щире українське серце, про них не забувати, щоб ми могли постійно нести поміч всюди там, де цього потрібно.*Головна Управа УМХС*

Короткі вістки

● **Бостонський мільйонер** Бернард Ґолдфайн вирішив продати все своє майно та вирішити справу заплати федеральних податків, яких він не платив на суму дол. 10,400,000. Ґолдфайн давав подарунки головному дорадникові Айзенгавера Шерманові Адамсові, і Адамс мусів внаслідок того зрезиґнувати з того становища

● **Представники фльоти** заявили, що стараються затримати віце-адмірала Гаймена Ріковера, хоч він в найближчому році доживе віку, в якому треба переходити на емеритуру. Ріковера називають „батьком атомових підводних човнів". Він міг би працювати у фльоті або в характері тризіркового адмірала, як це він робить тепер, або міг би бути затруднений як цивільна особа з відповідно високою платнею

● **Недалеко Бремергафен** у Західній Німеччині голляндський пасажирський корабель „Маасдам" наїхав в минулу п'ятницю на дві підводні скелі і був настільки пошкоджений, що 230 пасажирів і 22 осіб залоги спущено з корабля на рятункові човни й перевезено їх на беріг. Причиною катастрофи була густа мряка. „Маасдам" був першим голляндським кораблем, що відкривав нову комунікаційну лінію Ню Йорк — Бремергафен і тому кораблем „Маасдам" їхали брітійський, американський і західньонімецькі консулі з Роттердаму.

НОВИЙ ПРОВІДНИК БРИТІЙСЬКОЇ ПАРТІЇ ПРАЦІ

Гаролд Вільсон, британський експерт в закордонних справах, із своєю дружиною і сином, після його обрання на провідника британської Партії Праці. Вільсон є прихильником дружніх взаємин Британії і ЗДА. Якщо лейбористи переможуть консерватистів у виборах 1964 р., то Вільсон буде прем'єром.

Москва відкликує з Іраку своїх „військових техніків"

Багдад. — Совєтський уряд почав відкликувати з Іраку своїх „військових техніків", що їх там є понад 1.500. Новий іракський уряд заперечив цьому, але закордонні обсерватори в столиці Іраку потвердили виїзд частини совєтських військовиків, які масово нахлинули туди разом із совєтською зброєю за режиму диктаторського президента Абдель Карім Кассіма, що його нові іракські правителі розстріляли 9 лютого ц.р. Відкликання совєтських інструкторів, підривників, і фахівців від саботажів пов'язують з масовим переслідуванням комуністів в Іраку за нового режиму. Радіо з Каїро твердить, що кругло 8.000 іракських комуністів опинились у в'язниці, а число розстріляних, як „небезпечних" не відоме. Іракський уряд наказав докладно стежити за кожним совєтським „техніком". Проте речник іракського уряду знову потвердив, що новий режим в Іраку буде дотримуватись політики „строгої невтральности" та буде шанувати всі свої міжнародні договори, без „уваги на те, з якою країною вони були підписані".

Пропонують, щоб кабінет вирішував, чи хворий президент здібний урядувати

Вашингтон. — Ричард Г. Гансен написав книжку під заголовком „Цілий рік ми не мали президента", в якій обговорює справу, якої не вирішує американська конституція, а саме, хто має заступати президента ЗДА, коли він внаслідок недуги не може виконувати своїх обов'язків. Віце - президент має обняти президентуру після смерти президента, а під час його недуги, як виявили дотеперішні випадки, не було кому рядувати. Досі аж 7 президентів були в такому здоровному стані, що не могли урядувати. Джеймс А. Ґарфілд (1880) — 80 днів лежав в ліжку хворий перед своєю смертю, а Вудро Вільсон (1912 - 1920) — аж 280 днів був спаралізований і не міг брати участи в засіданнях свого кабінету. Президент Д. Айзенгавер під час своєї недуги визначив був на свого заступника Ричарда М. Ніксона, а президент Кеннеді зробив те саме, і віце - президент Линдон Б. Джансон мав би виконувати обов'язки президента, коли б Кеннеді не міг цього зробити. Автор книжки Гансен пропонує, що кабінет Президента (без заінтересованого віце - президента) мав би вирішувати, чи президент на стільки є здоровий, що може виконувати свої обов'язки. Кабінет вирішував би звичайною більшістю голосів на основі звітів лікарської ради. Доні у згаданих випадках деколи були надужиття, і так, під час недуги Вільсона вирішувала важливі справи його дружина і його лікар.

● **Р. К. Неру**, одноіменник індійського прем'єра, генеральний секретар в індійському міністерстві закордонних справ, виїхав до столиць комуністичних сателітських держав в Европі на їхнє запрошення, щоб з'ясувати тамошнім урядам суть конфлікту Індії з комуністичним Китаєм. Офіційно цю подорож названо „місією доброї волі", але насправді її ціллю є мобілізувати европейських комуністів по стороні Індії та проти Пейпінґу.

● **У Ґані** залеґалізовано фактично многоженство постановами нового подружого закону, в якому говориться про обов'язок батька дбати за діти „також від інших його жінок".

ТАРЗАН, ч. 4986. Гуркотить літак!

Минав час, і знедолені невільники працювали в поті чола без ніякої надії...

Бо кінаїтські леопарди були дуже сторожкі й внеможливлювали всяку нагоду до втечі.

Та одного дня монотонність зайняття перервав гуркіт далекого літака!